

Märts 2021
nr. 105

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri.

Dokumentaalfilm Kristuse maalimisest

Kunstnik Aapo Pukk on alustanud oma ateljees Sael kahe õlimaali „Ülestõusnud Kristus” ja „Jeesuslaps Maarjaga” maalimist. Samal ajal valmib maalide sünnilugu tutvustav dokumentaalfilm.

Kuna kõnealused maalid on olulised nii kogudusele, kunstnikule kui Eesti sakraalkunstile tervikuna, ja töö on mahukas ning kestab kaua, väärib ka maalimise protsess jäädvustamist.

Mõte filmist sündis 17. jaanuaril, kui jumalateenistus oli lõppenud, kunstnik pidulikult tööle läkitatud ja Eesti Kiriku ajakirjanik Kätlin Liimets veel Aapo Pukile küsimusi esitas.

Kuigi jätkuvalt on palju filmiga seotud küsimusi veel vastuseta ja

pole selge seegi, kuidas leitakse filmi tegemiseks vajalikud vahendid, on noor dokumentalist **Hõbe Ilus** esimesed võtted Aapo Pukki ateljees juba teinud. Aeg jookseb ja palju on sellist, mida pole võimalik hiljem filmida. Kogudus otsib toetajaid, kelle abiga filmi tegemine teoks võiks saada.

Maalid avatakse kiriku aastapäeval, 3. oktoobril 2021.

Mõlemad maalid on mõõtudega 106 x 147 cm. Turvalisuse huvides kaetakse maalid erilise muuseumiklaasiga.

Pildid kiriku seinal

Alates 20. veebruarist on meie kiriku seintel pildid, mis kujutavad Jeesuse ristiteed. Nüüd on iga pildi juures ka vastav mõtisklus. Kiriku ukseid on igal päeval avatud. Nii on ka praegu võimalik kõigil huvilistel tulla, elada kaasa meie Õnnistegija kannatustele ning nõnda pildi juurest pildi juurde liikudes teha läbi väike palverännak.

Mõtisklused ristitee peatuste juurde on kirjutanud preester Rein Õunapuu.

Robert Bunder pühitseti diakoniks

21. veebruaril ordineeris piiskop Joel Luhamets Kambja kirikus diakoniks Robert Bunderi, kes on Tartu Pauluse koguduse liige ja Tartu ülikooli usu-teaduskonna magistrant.

Pidulikul jumalateenistusel assisteerisid piiskoppi praost Ants Tooming, õpetaja Kristjan Luhamets ja õpetaja Andrus Mõttus.

„Sa ei ole kerget osa valinud,” ütles piiskop noorele diakonile nagu kord Eelija ütles Eliisale. Küllap ka Eelija teadis, millises ühiskonnas tuleb tööd teha, ja et see pole kerge.

16. märtsil saab Robert 23-aastaseks.

Koguduse juhtorganid on valitud, juhatus jätkab endises koosseisus

7. veebruaril 2021 lõppes täiskogu koosolek, kus valiti koguduse uus nõukogu koosseisus: Katrin Aller, Merce Antons, Siim Barkala, Terje Elias, Katrin Ennok, Raul Ertmann, Anna Humal, Priit Humal, Kalle Kepler, Mare Laur, Ülla Linnamägi, Talis Mölder, Maike Otsing, Heli Panksepp, Silvi Pihu, Koit Pindmaa, Angela Ploomi, Olev Põld, Meeli Pärtelpoeg, Liina Raju, Külli Raudsepp, Andreas Rehi, Katariina Rehi, Hedi Reima, Pirjo Roots, Anu Seppa, Marika Švedko, Maksim Tubin, Merike Uudam, Aino Varul.

28. veebruaril tuli uus nõukogu esimest korda kokku ja valis juhatus koosseisus: esimees Koit Pindmaa, aseesimees Olev Põld ja liikmed Terje Elias, Kalle Kepler ja Marika Švedko. Sellega on esimest korda koguduse ajaloos juhatus endisel kujul tagasi valitud.

Koguduse õpetaja Kristjan Luhamets ja abiõpetaja Marek Roots on ameti poolest nii nõukogu kui juhatus liikmed.

Sinodil esindavad meie kogudust Koit Pindmaa ja Priit Humal.

Revisjonikomisjon valiti koosseisus: Merce Antons, Liina Raju ja Maksim Tubin.

Lisaks kuulati koguduse õpetaja ülevaadet koguduse tegevusest 2020. aastal, kinnitati eelarve täitmise aruanne ja 2021. aasta eelarve. Suurem töö käesoleval aastal on kahe maali ja nendega seotud filmi valmistamine.

Viiruse leviku ohu tõttu peeti nõukogu koosolek suures kirikusaalis, kus kohalviibijad istusid hajutatult üle terve kiriku. Kohal oli 30 nõukogu liiget, puudus 2.

Sulev ja Hellen Savisaar:

Abikaasad Sulev ja Hellen Savisaar on alati kohal nii jumalateenistusel kui piiblitunnis. Saame tutvavaks!

Milline oli teie lapsepõlvkodu?

HELLEN: Oleme mõlemad pärit mitteusklikest peredest. Mina sündisin Tartus, ema ja isa olid tavalised inimesed. Isa käis kalal ja teenis sellega raha. Ta võttis mind nädalavahetustel Emajõe kaasa. Ema õmbles kleite ja tegi hiljem nahatööd. Meie peres kasvas veel vend, aga tema on tänaseks juba surnud.

SULEV: Kui ma sündisin, siis saadeti isa poliitika pärast vangilaagrisse. Ema, kes ei saanud isa tõttu tööd, sattus väga keerulisse olukorda. Peres oli veel kaks last ja mind viidi Tartust ema õe juurde Elvasse. Veidi hiljem võttis ema teine õde mind enda hoolde. Nii ma kasvasingi maal Elva lähedal. Oma päris perega sattusin kokku alles siis, kui pidin kooli minema. Võõrastasin neid kõiki, ka linnaelu. Minu süda jäi maale, seal oli lapsepõlvkodu. Ilmselt on ka minu aiandushuvi sealt pärit, sest tädi kasvatas lilli ja tegi peenraid.

Rääkige oma elukutsetest.

HELLEN: Töötasin kogu aja õmblejana Sangaris, aga täna olen juba pensionil.

SULEV: Mina lõpetasin ülikooli bioloogia-taimefüsioloogia erialal. Töötasin seejärel neli aastat Eesti Metsainstituudis vaneminsenerina. Kokkuvõttes see ala mind ei rahuldanud. Sattusin hoopis Tartu keskkatlamajja, kus olin algul laborijuhataja. Peale ühe katla võimsat plahvatust 1978. aastal tehti mulle ettepanek tulla vahetuse ülemaks, sest paljud jätsid selle plahvatuse pärast katlamajas töö. Läksingi ja töötasin seal suure osa oma elust. Täna tegutsen füüsilisest isikust ettevõtjana, tegevusalaks on taimede paljundamine. Kuulun ka Eesti botaanikaterminoloogia komisjoni.

Sulevit peetakse Eesti tuntumaks sibullillekasvatajaks. Sinu sulest on ilmunud „Eesti sibullille entsüklopeedia“.

SULEV: Jah, aja jooksul on kirjutatud ja koostatud päris mitu lilleraa-

matut. Lillekasvatuse juures huvitab mind see, millega teised ei tegele. Näiteks omal ajal teati Eestis väga vähe pojengidest. Mul õnnestus saada Venemaa pojengikasvatajate kontakt, hakkasin sealt sorditaimi tellima. Lõpuks oli mul juba viissada sorti pojenge, andsin välja ka pojengiraamatu. Tänapäevaks olen enamuse sorte ära jaganud, see kestis mitu

aastat. Jätsin alles vaid need sordid, mida ise aretasin. Neid on umbes viis või kuus. Minu meelest sordiaretaja lihtsalt paigutab ümber seda pärlikkust, mille Jumal on loonud, leiab sealt uusi kombinatsioone.

Kuidas jõudsite kiriku juurde?

HELLEN: Puutusin usu teemaga kokku juba esimeses klassis. Minu pinginaabri vanemad olid adventis-

tunneme end siin väga koduselt

tid. Käisin nädalavahetustel nende juures maal. Mäletan, kuidas klassiõe isa palvetas ja me olime kõik põlvili maas. Mul on isegi esimesed palved meeles, mida mulle seal õpetati. Aga see kõik ei seostunud mul eriti millegagi. Kui mu ema suri, siis jäi hinge väga tühi koht. Hakkasime käima erinevates kirikutest, ka mõnel Pauluse kiriku jumalateenistustel, aga ei jäänud veel kuhugi pidama. Olime võõrad, keegi ei tulnud meie juurde ega kutsunud meid päästele. Sulevil oli töö juures kaks usklikku naist, nemad palvetasid meie eest ja andsid kristlikku kirjandust lugeda. Päästetud saime 1990. aasta augustis Tamme staadionil Elu Sõna koosolekul, mida kolme päeva jooksul külastas umbes viisteist tuhat inimest. Üritus meenutas rõõmsat rahvapidu hoogsa ülistusmuusika saatel. Meist said Elu Sõna koguduse liikmed.

SULEV: Minu meelest on väga tähtis, et keegi kutsub sind tegema otsust tulla päästmisele. Me olime seesmiselt selleks valmis, teadsime juba üht-teist Jumalast, aga me ei teadnud, et tuleb teha ka otsus. Elu Sõnas pidime tegema otsuse. Inimene võib palju teada ja isegi kirikus käia, aga ta ei ole Jumalat vastu võtnud, ta pole Jumala oma. Kõigud seal piiri peal, aga sa pole sees.

Ühel päeval otsustasite siiski Elu Sõnast lahkuda.

SULEV: Jah, meie aeg sai seal täis. Hellen oli Elu Sõnas isegi töötaja, meil oli kodune palvegrupp, aga see ei rahuldanud meid enam. Tahtsime vaimulikult edasi kasvada. 1996. aastal tulime ära ja liitusime ühe väikese vabakogudusega, aga see lagunes mõne aja pärast. Käisime siis veel ühes koguduses, aga seegi läks lõpuks laiali. Olime mõnda aega ilma koguduseta, aga tegutsesime vabatahtlike abilistena Päästearmees. Seal oli väga sõbralik õhkkond. Siiski oli sisemine igatsus koguduse järele. Palvetades tuli selgus minna Pauluse kogudusse leeri. Sellest on nüüd paar aastat. Tunneme ennast siin väga koduselt.

Olete innukad piibliuurijad, teid võib sageli kohata erinevates piibli-

tundides ja -ringides, õpite ka Pastoraadi piiblikoolis. Miks see on teile nii oluline?

HELLEN: Selleks, et õppida Jumalat rohkem tundma. Mingi tõmme on. Piibel peaks meil aitama õigesti elada ja elulistele küsimustele vastuseid leida. Igast Pauluse koguduse piiblingist või piiblitunnist oleme saanud midagi, mida ise pole veel taibanud.

SULEV: Et tekiks terviklik ülevaade ja arusaam Piiblist ning leiaks rohkem seoseid Piibli eri osade ja teemade vahel. Piiblit mittetundvad või halvasti tundvad inimesed ütlevad tihti, et Piiblis on ju öeldud... Järgneb mingi lause, mida Piiblis tegelikult pole. Kui sa ka ise Piiblit halvasti tunned, ei oska sa teise ütluse peale midagi kosta. Isegi kui see sulle kahtlane tundub.

Milline on teie vaimuliku elu rütm?

HELLEN: Hommikul kohe peale ärkamist palvetan ja loen Piiblit. Tubaste toimetuste juures kuulan Pereraadiot. Öhtul enne magama minekut palvetan. Iganädalaselt käime jumalateenistustel ja piiblitunnis. Arvutist on võimalik vaadata erinevate koguduste jumalateenistusi ja koosolekuid, kuulata jutlusi.

SULEV: Kindlat vaimulikku päevärütmi mul pole. Piiblit loen vähem, kui tahaksin, kuid olen pidevas jumalasõna mõjuväljas, sest toas olles kuulan peaaegu kogu aeg Pere-raadiot. Leian sealt enda jaoks alati midagi põnevat. Internetist leiab palju vajalikke jutlusi.

Kas oled oma elus kogenud mõnda erilist palvevastust või Jumala juhtimist?

HELLEN: Pääsesin haiglas operatsioonist, sest neerukivid tulid palve peale välja. Umbes kuu aega enne surma võttis minu isa Jeesuse vastu. See oli jällegi palvevastus!

SULEV: Üheksakümnendate aastate algul olin varakevadel mootorsaaga kodumetsas töötamas. Äkki läks ilm väga soojaks ja maa poriseks. Edasine metsategu muutus mõttetuks, sest pehme maa tõttu poleks enam saanud palke metsast välja vedada. Ka juba tehtud palgid oleksid metsa jäänud.

Selles meeleheitlikus olukorras kuulsin äkki selget ja kõva häält: „Tee sina oma osa, küll mina teen oma osa!“ Vaatasin ringi, aga kedagi polnud. Jätkasin tööd, kuni see valmis sai. Siis saabus ainult kolmeks päevaks kõva külmalaine, mis maa uuesti külmutas ning sellal saidki palgid traktoriga metsast välja veetud. Kohe pärast seda saabus juba suur kevad.

Millised on teie lemmikud piibli-kirjakohad või -raamatud?

HELLEN: Mulle meeldib eriti Mk 16:15-20, kus Jeesus töötab, et haiged, kellele usklikud käed peale panevad, saavad terveks.

SULEV: Meeldib näiteks salm: „Kellel on Poeg, sellel on elu; kellel ei ole Jumala Poega, sellel pole elu.“ (1Jh 5:12).

Üks nimekristlane ütles mulle: „Mina usun Jumalat, milleks mulle Jeesust vaja on?!“ Johannese kirjas on vastus olemas! Suurim patt on mitte selles, mida inimene on teinud, sest tegusid on tal võimalik andeks paluda, vaid selles, mida ta tegemata jätab, lükates tagasi Jumala päästeplaani – Jeesuse.

Tähtis kirjakoht on ka Rm 8:14: „Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed.“ Siin on antud põhiline tunnus, mis Jumala lapse määratleb. Me kõik peaksime olema tundlikumad ja arvestavamad vaiksetele Püha Vaimu märguannetele.

Vanas Testamendis meeldib mulle Iiobi raamat. Mõnikord rõhutavad usklikud võidult võidule liikumist, edukust kõiges ning et hädad lähevad neist mööda. Kui mingi katsumus või kannatus neid tabab, on osa usklikest üllatunud ning võivad ussus ja Jumalas pettuda.

Uues Testamendis meeldivad mulle eriti Pauluse kirjad. Minu jaoks on nad parajad pähklikud. Isegi Peetrus ütles Pauluse kirjade kohta, et „nendes on küll mõndagi raskesti mõisteta- vat“ (2Pt 3:16). Sellepärast ongi huvitav, et arusaamine kasvaks!

Küsimusi esitas Marek Roots

Jumalateenistused

14. märts kell 10.

21. märts kell 10.

28. märts kell 10 Palmipuudepäha.

1. aprill kell 18 Suur Neljapäev.

2. aprill kell 10 Suur Reede.

4. aprill kell 7 liturgiline teenistus.
kell 10 Ülestõusmispäha.
kell 12 laste ja perede
jumalateenistus

5. aprill kell 10 II ülestõusmispäha.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios, Youtubes ja Facebookis.

Koguduse elu nädala sees

Vastaval Vabariigi Valitsuse kehtestatud piirangutele jäävad märtsikuus ära nii pühapäevakooli tunnid, kooriproovid kui eakate sünnipäevalauad. Jumalateenistusi saab jälgida raadio- ja videoülekanne abil. Lähtuvalt usu-vabaduse põhimõttest on siiski lubatud muuhulgas piht ja armulaud. Siseruumides on lubatud vältimatud ametitalitused, näiteks matused koos lähedastega, kui järgitakse 2+2 põhimõtet ja desinfitseerimise ja maski kandmise kohustust.

Kantselei, kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, telefon 5550 6363.

Liikmeannetusi saab teha kantseleis või ülekandeg. Arve nr: EE282200 221005105336, saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus.

Raamatupood E-R 10-18.

Supiköök E-L 11-13.

Paastuaja laululeht

Paastuajaks sai valmis EELK lauluraamatukomisjoni prooviväljaanne, mis sisaldab rütmiseeritud koraale. Tegemist on 16.-18. sajandi luterlike koraalidega, mille algne rütm ja taktimõõt erinevad sellest, millega oleme praegu harjunud. Mõnikord on koos rütmidega muutunud ka viisikäigud. Prooviväljaandes näeme laule sellisena nagu need võiksid tulla ka kiriku uude lauluraamatusse. Kuidas tundub? Komisjon ootab tagasisidet.

25 aastat Tartu Pauluse koguduse jumalateenistusi Pereraadio eetris

Esimest korda tõi Tartu Pereraadio jumalateenistuse Tartu Pauluse kirikust kuulajateni **17. märtsil 1996**, teist korda 23. juunil, mil eetrisse läks 17. juunil 1996 salvestatud sinodi jumalateenistus (jutlustas peapiiskop Jaan Kiivit). Kokku läks 1996. aastal eetrisse neli jumalateenistust Tartu Pauluse kirikust.

Järgmisel kolmel aastal võis Pereraadio kaudu kuulda jumalateenistust Pauluse kirikust viis korda aastas, kuid aastal 2000 juba viisteist korda.

2000. aasta detsembri viimasel nädal

al toodi jumalateenistused raadio-kuulajateni ainult Pauluse kirikust. Sellel oli praktiline põhjus. Nii ei pidanud salvestamise tehnikat iga päev uude kohta ümber kolima. Samal ajal valmistuti Pauluse kirikus juba otseülekanneteks. Mikrofonid oreli ja koguduse jaoks olid juba lühtri külge kinnitatud, pisike raadiomikrofon peideti kirikuõpetaja stoola külge. Esimene otseülekanne tehti 14. jaanuaril 2001. a.

Esimene videoülekanne tehti Pauluse kirikust 26. aprillil 2015. a.

Wilhelm Johanning

(17. IX 1931 – 4. III 2021)

Wilhelm Johanning oli aastatel 1966 – 1993 Schnathorst-Tengerni koguduse õpetaja Saksamaal Nordrhein-Westfaleni liidumaal. Kolmandiku oma elust pühendas ta Eesti kirikuelu toetamisele.

1991. aastal usaldati tema kätte 1400 marka „puhkpillimuusika toetuseks misjonipiirkonnas”. Kuna tuttav vaimulik Toomas Põld plaanis Eestit külastada, palus Johanning tal raha kohale viia. Kuna Toomas Põld on ristitud Tartu Pauluse koguduses, tuli ta siia. Leidmata eest koguduse puhk-

pilliorkestrit, usaldas ta toetussumma meestele, kes aeg-ajalt kirikus puhkpilli mängisid.

1992. a. külastas Wilhelm Johanning esimest korda Eestit ja jutlustas Tartu Pauluse kirikus. Pillimeeste seas oli Kalev Laanesaar, kelle kaudu tekkis Johanningul eriline side taastatava Kambja kiriku ja kogudusega. Oma tegevusest seoses Eestiga kirjutas ta raamatu „Die Glocken von Kambja”. Müügil on see Pauluse raamatupoos.

Kogu ülejäänud elu tegeleski Willi sellega, et organiseerida abi ja toetust Eesti kirikutele ja kogudustele. Ka Tartu Pauluse pole kõrvale jäänud.

12. juunil 2010. a. andis peapiiskop Andres Põder talle pikaajalise innuka töö eest EELK Tunnustusmärgi.

Wilhelm Johanning tsiteeris sageli kirjakohti, mis kutsuvad üles Jumalat kiitma ja ülistama. Kui ta 1997. aastal taas Pauluse kirikus jutlustas, valis ta jutluse aluseks Ps 103,1-4: „*Kiida, mu hing, Issandat, ja kõik, mis mu sees on, tema püha nime! Kiida, mu hing, Issandat, ja ära unusta ainsatki tema heategu! Tema annab andeks kõik su ülekohtu, tema parandab kõik su tõved. Tema lunastab su elu hukatusest ja ehib sind helduse ja halastusega nagu pärjaga.*”

Wilhelm Johanningu matusetalitus on 8. märtsil kell 14 Saksamaal.

